

Lojze Požun, pri 3. knjigi ga je zamenjal Jože Črtalič, Požun pa je bil imenovan v uredniški odbor. Dokumente je izdal in založil Inštitut za zgodovino delavskega gibanja (direktor Franc Kimovec).

Knjiga 4 (1968), november 1942–december 1942

Uredniški odbor: Rozalija Lukman, Miroslav Luštek (odgovorni urednik) in Marija Oblak Čarni, tehnični urednik Jože Črtalič; izdal in založil Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, ravnatelj Bogdan Osolnik.

Knjiga 5 (1978), januar–februar 1943

Uredniški odbor: Rozalija Lukman, Miroslav Luštek (odgovorni urednik), Marija Oblak Čarni, tehnični urednik Jože Črtalič. (Zaradi bolezni in smrti (1971) odgovornega urednika Miroslava Luštko so dela pri zborniku za dalj časa zastala). Izdal Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, direktor France Kresal, založila Partizanska knjiga; zanjo: Jaroslav Skrušny.

Knjiga 6 (1981), marec–april 1943

Urednici (pripravili): Rozalija Lukman in Marija Oblak Čarni, register sestavila Jože Črtalič in Jože Novak; izdal Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, direktorica Milica Kacin Wohinz, založila Partizanska knjiga; zanjo: Jaroslav Skrušny.

Knjiga 7 (1989) maj–junij 1943

Pripravili: Marjeta Adamič in Marija Oblak Čarni; uredniški odbor: Marjeta Adamič, Darinka Drnovšek, Metka Gombač, Marija Oblak Čarni, Hubert Schara. Izdal Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, direktorica Jasna Fischer; založila Partizanska knjiga; zanjo: Metka Pipan.

Knjiga 8 (2001), julij 1943

Dokumenti odtlej z novim naslovom: DOKUMENTI ORGANOV IN ORGANIZACIJ NARODNOOSVOBODILNEGA GIBANJA V SLOVENIJI

Pripravile: Marjeta Adamič, Darinka Drnovšek, Metka Gombač, Marija Oblak Čarni; uredniški odbor: omenjene avtorice in Vladimir Kološa; založil in izdal Arhiv Republike Slovenije, direktor Vladimir Žumer.

Knjiga 9 (2003), avgust–8. september 1943

Pripravile: Marjeta Adamič, Darinka Drnovšek, Metka Gombač, Marija Oblak Čarni; uredniški odbor: omenjene avtorice in Vladimir Kološa; založil in izdal Arhiv Republike Slovenije, direktor Vladimir Žumer.

Knjiga 10 (2005) dodatek: januar 1942–september 1943

Pripravile: Marjeta Adamič, Darinka Drnovšek, Metka Gombač, Marija Oblak Čarni; uredniški odbor:

omenjene avtorice in Vladimir Kološa; založil in izdal Arhiv Republike Slovenije, direktor Matevž Košir.

Knjiga 11 (2012) – zapisniki sej najvišjih organov in organizacij narodnoosvobodilnega gibanja 1942–1945

Pripravile: Marjeta Adamič, Darinka Drnovšek, Metka Gombač, Marija Oblak Čarni; uredniški odbor: omenjene avtorice in Matevž Košir; založil in izdal Arhiv Republike Slovenije, v. d. direktorja Jože Dežman.

***

Kar neverjetno se mi zdi, da sem sodelovala pri nastajanju teh knjig vseh 50 let. V zadovoljstvo mi je, da sem sodelovala pri reševanju zapisov, od katerih je danes najbrž marsikateri že zbledel. S čim vse sem se srečala v zgodbah, zapisanih v teh dokumentih. Koliko poguma, žrtev, strahu, vere, tudi napak. V zadnji knjigi pa se me je posebej dotaknilo – kot nekak simbol – tisto enotno, zavzeto prizadevanje za vrnitev naše Primorske.

Na koncu še vprašanje uredništva o nadaljevanju edicije. V prvotnem načrtu je bilo predvideno, da bi skupaj z zapisniki najvišjih organov objavili tudi njihove okrožnice in odloke, a je bilo gradiva preveč za eno knjigo. Te bi bilo treba še objaviti. Delo pa je pokazalo, da bi bilo treba, če bi želeli zaokroženo predstavitev osrednjih organov in organizacij, objaviti tudi poročila, ki so jih ti dobivali s terena od poverjeništev, oblastnih komitejev in odborov ter okrožij, kjer teh niso ustanavljali (Notranjska, Dolenjska).

To vprašanje pa zastavljamo izdajatelju in založniku.

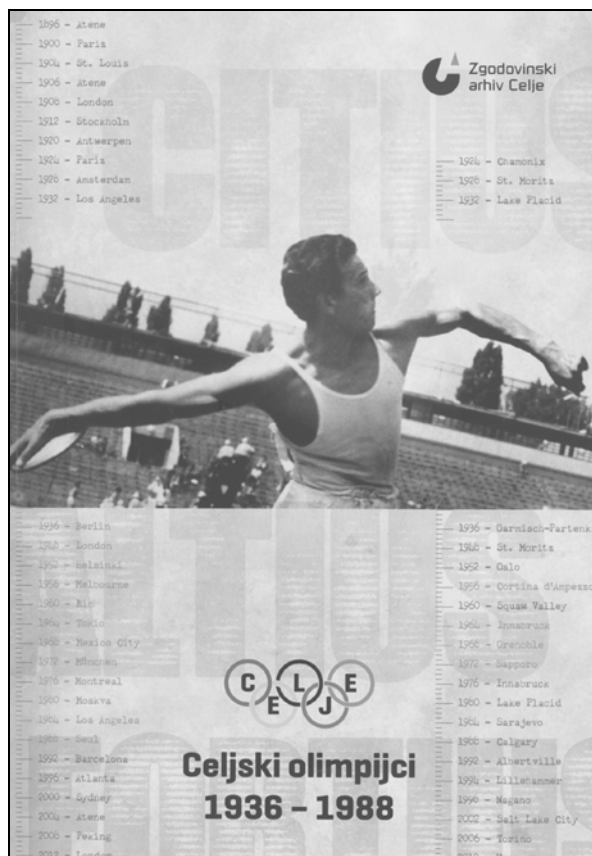
Marija Oblak Čarni

Celjski olimpijci: 1936–1988. Razstava in razstavni katalog. Celje: Zgodovinski arhiv, 2012, 44 str.

»Ste majhna nacija, a veliki v športu!«, so bile besede tedanjega predsednika Mednarodnega olimpijskega komiteja Juana Antonia Samarancha leta 1993, s katerimi je povzel navdušujoč razvoj športa in olimpijske ideje v Sloveniji. Nastop na olimpijskih igrah so sanje vsakega športnika in prav gotovo ni Slovenca, ki ne bi v želji po čim boljšem rezultatu naših športnikov stisnil pesti in jim zaželel čim boljše uvrstitve. Prav tako ni naključje, da sta se razstava in katalog »zgodila« prav letos, saj so se mesec dni po odprtju razstave v Zgodovinskem arhivu Celje v Londonu začele poletne olimpijske igre.

Razstava in spremljajoči katalog avtorja dr. Bojana Himmelmreicha sta plod pred nekaj leti začetega obiskovanja celjskih športnikov in evidentiranja njihovega gradiva. Povod je bila stota obletnica osvojitve prve slovenske olimpijske medalje – to se je zgodilo 15. julija 1912. Osvojil jo je sabljač Rudolf Cvetko. Med celjske olimpijce je avtor štel tiste, ki so športno pot začeli v Celju ali pa so bili, ko so nastopili na olimpijskih igrah, člani celjskih športnih društev. Seveda pa avtor v svojem katalogu in razstavi ni nameraval prikazovati rezultatov športnikov, osrednjo pozornost je namenil predvsem predstavitvi zasebnega gradiva športnikov, ki je nastajalo ob njihovi udeležbi na olimpijskih igrah. Količina gradiva pri posameznikih pa je bila zelo različna. Nekateri so ga imeli več, drugi – sploh starejši – pa le kakšno fotografijo. Vsekakor pa je prevladala želja pridobiti vire, ki javnosti še niso bili predstavljeni.

Katalog bi lahko razdelili na šest poglavij. V uvodnem delu je avtor pripravil pregled nastopov celjskih olimpijcev na poletnih in zimskih olimpijskih igrah ter dodal še statistične podatke. V drugem poglavju je z besedo, fotografijami športnikov in ob pomoči nekaterih njihovih predmetov opisal 24 celjskih športnikov. Tretje poglavje je avtor namenil predstavitvi trenerjev, sodnikov in vodij reprezentanc, ki so v prvi vrsti zaslužni za uspehe športnikov. Sledjo še seznam kratic, viri in literatura ter na koncu še seznam razstavljenih predmetov.

Naslovnica kataloga

Marko Račič, drugi najstarejši olimpijnik, in Simo Važič, slovenski atlet, med obujanjem spominov.

Miro Cerar, slovenski telovadec in olimpijnik, dr. Bojan Himmelreich in Tine Šrot, slovenski telovadec na odprtju razstave.

Ob katalogu je potrebno omeniti še izredno odmevno in dobro obiskano razstavo. Odprli smo jo 13. julija 2012, na ogled pa je bila vse do 13. oktobra 2012. V razstavnem prostoru je bilo zbranih okrog 200 zanimivih dokumentov in predmetov, odprtja pa sta se poleg številnih celjskih olimpijcev (Marijana Lubej, Rok Kopitar, Vlado Bojovič, Simo Važič, Jože Urankar, Zdravko Pečar, Mirko Kolman in Tine Šrot) udeležila tudi slovenska olimpijca atlet Marko Račič in legendarni slovenski telovadec Miro Cerar.

Razstavni prostor je bil skoraj premajhen za številne športnike, trenerje, sodnike in obiskovalce in prav lepo je bilo opazovati njihove nasmejane in zadovoljne obraze. Vsi športniki so se ob koncu uradnega dela podpisali še na plakat, se skupaj fotografirali in potem odšli v sosednji prostor, kjer je bila pripravljena gostinska ponudba prav tako v slogu olimpijskih iger.

Razstava je v lokalnem okolju doživela izjemno odmevnost ne samo ob odprtju, temveč tudi kasneje in z gotovostjo lahko zapišem, da je pustila sled v vsakem obiskovalcu. Avtorju pa lahko le čestitam, ker mu je uspelo zbrati zasebno gradivo, ki ga ne moremo najti nikjer drugje. Zanj vedo le redki in prav to je tisto, kar daje razstavi še poseben čar.

Sonja Jazbec